

RANNAKIELE MONED JUONED

Ene Velström
2019

Kuusalu rannakeel on üks eesti kirderannikumurde vanapärasemaid ja omapärasemaid murrakuid, milles leidub sarnasusi soome keelega.

Rannakiele kaikse oigemmad juoned on:

- Ütle sõnu peaaegu ülipikas (III ja II välte vahepealne) ja lühikeses vältes: lepp-lebä, kadaikku- kadaigus, titt- tide
- Astmevaheldust ei ole: luom- luomad, tütrik- tütrigud
- Vokaalharmoonia e täppidega tähed on peaaegu kõikidel sõnadel lõpuni: ädä, lühükkäne, löül
- Kaksikvokaal e pika täishääliku asemel on kaks erinevat: Liesi puod, mies, aesta
- Sõnad on pikad e sisekadu on vähene: soudama, löüdämä
- Palatalisatsiooni e häälikute peenendust ei ole, loe lamedalt: poiss- poissid, alligas
- Õ tähte ei ole ja see on asendunud erinevate täishäälikutega: ehtu, korge, numm, vieras, join, kaik
- H tähte sõna algul Juminda poolsaare külades ei esine: üä, üästi, äbü, uomigul Pärисpea poolsaare külades esineb tugevasti: hümüräsed silmäd
- ηη loe ng, aga läbi nina: mänηükoht

Kuda käänäd?

Kääne

- Nimetav
- Omastav
- Osastav
- Sisseütlev

Ainsus

isä
isä
isä
isässe

Mitmus

isäd
isäje
isäsi
isäjesse

Kuda käänäd?

Kääne

- Nimetav
- Omastav
- Osastav
- Sisseütlev

Ainsus

poig
poja
poiga
pojasse
e poiga

Mitmus

pojad
poigije
poigi
poigijesse

Kuda käänäd?

Kääne

- Nimetav
- Omastav
- Osastav
- Sisseütlev

Ainsus

- ode
- ue
- ode
- uesse

Mitmus

- ued
- odeje
- odesi
- odejesse

Kuda püöräd?

Kindel kõneviis

AINSUS

OLEVIK

MITMUS

OTTAMA-OTTADA/OTTA

- Minä odan
- Sinä odad
- Temä ottab

Mei odamme

Tei odate

Nemäd/nie ottavad

Kuda püöräd?

KÄÜMÄ-KÄÜÄ

- Minä käün
- Sinä käüd
- Temä käü(b)

Mei käümme

Tei käütte

Nemäd/nie käüväd

Kuda püöräd?

LIHTMINEVIK

• Minä odin	Mei odimme
• Sinä odid	Tei oditte
• Temä ott/ottas	Nemäd/nie ottasid/odit
• Minä kävin	Mei kävimme
• Sinä kävid	Tei kävitte
• Temä käüs	Nemäd/nie kävit

kuulin, saisin, joisin, kielsin, näin, vein-vei, möin-möi, ain-ai (ajas), tapp, laul, naur, ost, polt, obet, sous, kuul

Kui tahud üöllä EI

OLEVIK

- Minä en/ein juo/tie/lihvendä/parsa/oda
- Sinä et/eit/eid juo/tie/lihvendä/parsa/oda
- Temä ei juo/tie/lihvendä/parsa/oda

- Mei emme/eimme juo/tie/lihvendä/parsa/oda
- Tei ette/eitte juo/tie/lihvendä/parsa/oda
- Nemäd/nie eiväd/eid juo/tie/lihvendä/parsa/oda

Kui tahud üöllä EI

LIHTMINEVIK

- Minä en/ein juond/teht/lihvendänd/parsand/otta
- Sinä et/eit/eid juond/teht/lihvendänd/parsand/ott
- Temä ei juond/teht/lihvendänd/parsand/ottand

- Mei emme/eimme
juond/teht/lihvendänd/parsand/ottand
- Tei ette/eitte juond/teht/lihvendänd/parsand/ottand
- Nemäd/nie eiväd/eid
juond/teht/lihvendänd/parsand/ottand

**Judu ajamine on kaikse
paremb obetaja!
Tule kampa!**

Sen kampaga olemme kõik
sanastigu sanad üle vahtind ja ise
palju oppind, aitümä!

Viebisianastik

<http://www.eki.ee/dict/kuusalu/>

Muista, muista, mis on mis...

- **1. NIIAMA**
- a) (lõnga) ketrama
- b) niutsuma
- c) kiikuma, kõikuma
- **2. KOURAD**
- a) krambid
- b) kämblad
- c) lõngakerad
- **3. LASI SAAMA**
- a) (millestki) jagu saama
- b) (millestki) osa saama
- c) lapsi saama
- **4. KESEKASVU**
- a) keskmist kasvu
- b) kaerataim
- c) teismeline
- **5. VAHVISTAMA**
- a) kinnitama
- b) tugevaks tegema
- c) vahvleid küpsetama
- **6. LÄRISTÜS**
- a) torm
- b) piksekärgatus
- c) kõhulahtisus
- **7. VEDÄB JUODIGULLE**
- a) veab joodikul
- b) transpordib pidulisi kõrtsi
- c) kisub kiiva
- **8. NORSS**
- a) meritint
- b) hüljes
- c) võrkkott
- **9. TELLAMA**
- a) jutustama
- b) tellingutel töötama
- c) toimetama
- **10. KIEPAKINT**
- a) vinnutatud liha
- b) kõhnade jalgadega inimene
- c) supikulp